

Joanna Śmiechowicz

Wykorzystanie środków pomocowych z Unii Europejskiej przez samorząd terytorialny na przykładzie jednostek z województwa lubelskiego

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia 46/3, 229-237

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Katedra Finansów Publicznych,
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

JOANNA ŚMIECHOWICZ

*Wykorzystanie środków pomocowych z Unii Europejskiej
przez samorząd terytorialny na przykładzie jednostek
z województwa lubelskiego*

The use of European Union funds by local government units in the Lublin province

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, wydatki samorządu terytorialnego, środki z budżetu Unii Europejskiej

Key words: local self-government, local self-government expenditure, European Union resources

Wstęp

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej (UE) otworzyło przed naszym krajem, w tym przed jednostkami samorządu terytorialnego (JST), możliwość aplikacji o środki z funduszy strukturalnych oraz z Funduszu Spójności i uzyskania znaczącego dofinansowania dla wielu projektów z różnych dziedzin¹. Dla większości samorządów, a zwłaszcza dla tych położonych w ubogich i zapóźnionych w rozwoju częściach kraju, do których zaliczyć należy województwo lubelskie, stanowi to ogromną szansę uzupełnienia własnych zasobów finansowych – niewystarczających w stosunku do zakresu realizowanych zadań oraz

¹ Ze środków pomocowych z UE samorządy korzystały jeszcze przed akcesją. Uzyskiwały wówczas przede wszystkim dofinansowanie do inwestycji infrastrukturalnych sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości oraz inwestycji w dziedzinie ochrony środowiska. W największym stopniu z tej pomocy skorzystały wtedy gminy wiejskie, mające możliwość aplikowania o środki z funduszu SAPARD, T. Famulska (red.), *Gospodarka finansowa samorządu terytorialnego w warunkach integracji europejskiej*, Wyd. AE w Katowicach, Katowice 2009, s. 139.

potrzeb. Dzięki tym dodatkowym środkom mogą one przeznaczać nakłady na modernizację w sferze społecznej i gospodarczej, jak również w zakresie infrastruktury na niespotykaną dotąd skalę.

Niniejsze opracowanie poświęcone jest analizie zarówno skali, jak i głównych kierunków wydatkowania środków z UE pozyskanych przez samorząd w Polsce od 2004 r. Zmierzając do ustalenia ich roli w finansowaniu zadań samorządu, pogłębionymi badaniami objęto wydatki zrealizowane dzięki pomocy unijnej przez gminy, powiaty, miasta na prawach powiatu i samorządowe województwo lubelskie w okresie 2007–2011.

1. Finansowanie wydatków samorządowych środkami z UE w latach 2004–2006

Przewidziane przez UE na lata 2004–2006 wsparcie finansowe dla Polski sięgało 12,8 mld euro i, w pełni w praktyce wykorzystane², stanowiło ponad połowę puli środków zarezerwowanej dla dziesięciu nowo przyjętych państw członkowskich³. Największa ich część zasiliła budżety JST. Jako beneficjenci korzystały one w bezpośredni lub pośredni sposób ze wszystkich programów operacyjnych, ale najistotniejszym z ich punktu widzenia był przewidziany głównie dla samorządów Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności jako źródło finansowania dużych projektów infrastrukturalnych z dziedziny ochrony środowiska i transportu⁴. Do końca 2006 r. podpisały one umowy na 9259 projektów, a łączna wartość uzyskanego przez nie dofinansowania wyniosła 22,6 mld zł, z czego przeważająca część (tj. 79%) trafiła do gmin, a 12% do powiatów. Mimo że województwa samorządowe zaabsorbowały zaledwie 9% z przyznanych samorządom środków, to jednak właśnie te jednostki realizowały projekty o najwyższej wartości. W przeliczeniu na jednego mieszkańca przeciętna w skali kraju wartość dofinansowania wynosiła 593 zł. Przeważnie otrzymana przez samorzady pomoc służyła finansowaniu inwestycji w dziedzinie infrastruktury komunalnej (tj. budowa oczyszczalni ścieków, wysypisk odpadów, sieci kanalizacyjne) oraz infrastruktury transportowej⁵.

Na tle wyników ogólnopolskich samorzady położone w województwie lubelskim wprawdzie mogły się poszczycić dość wysokim, trzecim miejscem pod względem liczby zrealizowanych projektów (704), ale biorąc pod uwagę wielkość

² Zob.: E. Kornberger-Sokołowska, J. Zdanukiewicz, R. Cieślak, *Jednostki samorządu terytorialnego jako beneficjenci środków europejskich*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010, s. 255.

³ *Polska i jej fundusze 2007–2013. 2004–2006*, MRR, Warszawa 2009, s. 2 i nast.

⁴ E. Kornberger-Sokołowska, *op. cit.*, s. 254.

⁵ *Ocena postępów Polski w zakresie spójności z Unią Europejską. Raport 2007*, MRR, Warszawa 2007, s. 138 i nast.

uzyskanego wsparcia (730,2 mln zł), a zwłaszcza jego wartość w przeliczeniu na mieszkańca (zaledwie 335 zł), sytuacja przedstawiała się zgoła odmiennie – jednostki te zajmowały bowiem ostatnie miejsca w kraju.

Pogłębioną analizą objęte zostały wydatki, jakie samorządy w Lubelskiem sfinansowały środkami z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności oraz z funduszy unijnych finansujących Wspólną Politykę Rolną, a w dalszej części opracowania dotyczącej okresu 2007–2011 – również z Europejskiego Funduszu Rybackiego⁶. Wydatki pokryte w latach 2004–2006 łącznie przez gminy, powiaty, miasta na prawach powiatu oraz samorządowe województwo lubelskie sięgnęły 478,1 mln zł, co stanowiło 3% wydatków ogółem tych jednostek. Zauważyć należy, że wprowadzie w pierwszym roku członkostwa Polski w Unii wielkość wydatków pokrytych dzięki funduszom strukturalnym i Funduszowi Spójności była raczej niewielka (około 8 mln zł), ale w kolejnych latach bardzo szybko ulegała zwiększeniu, pozwalając samorządom Lubelskiego na finansowanie coraz większej części prowadzonych przez nie inwestycji. O ile w 2004 r. udział tychże środków w wydatkach inwestycyjnych wyniósł zaledwie 1%, to w kolejnym roku wzrósł do prawie 18%, a w 2006 r. aż do 31%⁷. W większości, tj. w 45% wykorzystano je na modernizację infrastruktury drogowej. Dla wszystkich szczebli struktury samorządowej ten kierunek wykorzystania pomocy unijnej stanowił priorytet, ale w przypadku miast na prawach powiatu oraz powiatów udział nakładów na finansowanie zadań w dziedzinie transportu w ogólnej puli wydatków sfinansowanych środkami z omawianych funduszy sięgał odpowiednio aż 66 i 57%. Inne dziedziny, na które samorządy pozyskały najwięcej środków pomocowych to: szeroko rozumiana edukacja i pomoc społeczna (w tym zwalczanie bezrobocia), gospodarka komunalna oraz rolnictwo. Głównymi beneficjentami pomocy unijnej na terenie województwa lubelskiego były w latach 2004–2006 gminy i województwo samorządowe, które wydatkowały po około 31% środków z wyżej wymienionych funduszy. W przypadku powiatów udział w wydatkach sfinansowanych środkami pomocowymi wynosił 22, a dużych miast – 16%. Analiza wydatków zrealizowanych dzięki temu wsparciu w poszczególnych jednostkach pozwala stwierdzić, że jednostkami, które skorzystały z niej w najszerszym zakresie były najsilniejsze samorządy, operujące największymi budżetami i zatrudniające do przygotowania oraz realizacji projektów kadrę o wysokich kwalifikacjach. Wśród 20 jednostek, które zaabsorbowały w latach 2004–2006 najwięcej funduszy, poza samym województwem, znalazły się trzy duże miasta (Lublin, Zamość, Biała Podlaska), pięć powiatów, po trzy gminy miejskie i wiejskie oraz cztery miejsko-wiejskie. Porównując wydatki sfi-

⁶ Do 2009 r. analizą objęto wydatki oznaczone cyfrą „8”, a od 2010 r., w związku z wprowadzeniem zmian w klasyfikacji budżetowej – wydatki oznaczone cyframi „7” i „8”.

⁷ Obliczenia własne na podstawie danych uzyskanych z RIO w Lublinie.

nansowane przez gminy i miasta na prawach powiatu w Lubelskiem środkami pozyskanymi z UE przed akcesją i w latach 2004–2006, stwierdzić można, że duże, stosunkowo zamożne jednostki cały czas aktywnie i z sukcesami zabiegały o fundusze pomocowe i w związku z tym były ich największymi beneficjentami⁸. Wyraźniejsze fluktuacje pojawiły się w przypadku gmin wiejskich i uboższych miasteczek, które po zrealizowaniu większych inwestycji rezygnowały na pewien czas z aplikowania o środki pomocowe.

2. Skala finansowania i główne kierunki wykorzystania środków pomocowych z UE przez samorządy w Lubelskiem w latach 2007–2011

W obecnym okresie programowania, tj. na lata 2007–2013 Polska uzyskała dostęp do ogromnej puli środków – na realizację samej tylko polityki regionalnej zarezerwowano dla naszego kraju 67,3 mld euro, a dodatkowo na rolnictwo i rybołówstwo prawie 14 mld euro. Łącznie więc, razem z dofinansowaniem krajowym na rozwój Polski i jej regionów przeznaczono około 108 mld euro⁹. Rozsądne i trafne zagospodarowanie tych pieniędzy stanowi ogromne wyzwanie dla samorządów, to one bowiem, w o wiele większym zakresie niż w latach 2004–2006 decydują o ich rozdysponowaniu, a równocześnie są też głównym beneficjentem pomocy unijnej. Zgodnie z danymi Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w ramach realizacji Narodowej Strategii Spójności od początku 2007 do końca 2011 roku podpisano umowy na kwotę 349 mld zł, z czego 194 mld (a więc ponad 70% przyznanych Polsce funduszy) stanowiło dofinansowanie z Unii. Województwo lubelskie zaabsorbowało 5,7% tej sumy. Pod względem wartości wsparcia udzielonego na jednego mieszkańca województwa (5176 zł) zajęło ono wysoką, piątą lokatę w Polsce. Warto zauważyć, że w takim ujęciu, tj. *per capita*, w największym stopniu wsparto więc najuboższe województwa¹⁰. Nieco gorzej, również na tle kraju, sytuacja województwa lubelskiego prezentowała się, jeśli chodzi o wysokość wypłaconych pieniędzy z funduszy europejskich, które wynosiły niespełna 1000 zł *per capita*, podczas gdy w województwie warmińsko-mazurskim – ponad 1800 zł.

W okresie alokacji 2007–2011 najistotniejszą rolę dla samorządów położonych w województwie lubelskim jako beneficjentów funduszy unijnych odgrywały Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego¹¹, Program

⁸ Wnioski oparto na wynikach badań własnych i zawartych w: J. Węclawski, W. Misterek (red.), *Uwarunkowania wykorzystania Funduszy Unii Europejskiej przez jednostki samorządu terytorialnego w województwie lubelskim*, Difin, Warszawa 2011, s. 15 i nast.

⁹ *Polska i jej fundusze...*, s. 2.

¹⁰ *Sytuacja społeczno-gospodarcza Polski w 2011 roku*, MRR, Warszawa marzec 2012, s. 14–15.

¹¹ Z którego finansowana jest m.in. budowa Regionalnego Portu Lotniczego w Świdniku, Centrum Spotkania Kultur, stadionu miejskiego w Lublinie, rewitalizacja Starego Miasta w Zamościu,

Operacyjny Infrastruktura i Środowisko¹² oraz Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

Analiza skali wydatków pokrytych przez samorzady województwa lubelskiego środkami pomocowymi wskazuje, że w okresie 2007–2008 wydatki te nie osiągnęły wysokiego poziomu, zwłaszcza w porównaniu z rokiem 2006¹³. Sytuacja ta była jednak przejściowa i wynikała z przyspieszonego wykorzystania środków z budżetu Unii na lata 2000–2006 oraz opóźnień we wdrażaniu nowej perspektywy przyjętej na okres 2007–2013. Ograniczenie napływu środków europejskich negatywnie wpłynęło na zakres inwestycji gmin i powiatów, ale nie spowolniło ich tempa w dużych miastach i w samorządowym województwie lubelskim¹⁴. Dopiero od 2009 r. zaobserwować można widoczne ożywienie w tym zakresie, a wyraźny wzrost wydatków finansowanych funduszami unijnymi był udziałem wszystkich szczebli struktury samorządowej. W kolejnych latach pozytywne tendencje w tym zakresie uległy utrwaleniu, co rokuje nadzieję na pełną absorpcję możliwych do pozyskania przez jednostki położone w Lubelskiem kwot z funduszy pomocowych Unii.

Tabela 1. Wielkość wydatków sfinansowanych przez JST województwa lubelskiego środkami z UE w latach 2007–2011 w mln zł

Jednostka	2007	2008	2009	2010	2011	Razem
Gminy	89,7	55,9	108,4	435,9	509,9	1199,8
Powiaty	67,9	22,3	39,8	229,0	230,0	589,0
Miasta na pr. powiatu	53,7	9,4	45,0	101,8	211,5	421,4
Województwo	78,0	58,0	372,2	107,2	184,9	800,3
Razem	289,3	145,6	565,4	873,9	1136,3	3010,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych w RIO w Lublinie.

Dzięki wsparciu finansowemu z Unii najwięcej wydatków zrealizowały gminy. Uwagę zwraca również aktywność i sukcesy powiatów w aplikowaniu o środki pomocowe oraz stosunkowo niewielki udział miast na prawach powiatu w ich wydatkowaniu. Pamiętać jednak należy, że na terenie województwa lubelskiego położone są tylko cztery tego rodzaju jednostki, a poza Lublinem są to

przebudowa stadionu MOSiR w Puławach, *Stan wdrażania Programów Operacyjnych w województwie Lubelskim w latach 2007–2013. Raport*, ROFE, UMWL w Lublinie, kwiecień 2012, s. 66.

¹² Z którego finansowana jest m.in. budowa drogi ekspresowej S–17, rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w Lublinie, modernizacja oczyszczalni ścieków w Chełmie, gazyfikacja rejonu Włodawy, renowacja Teatru Starego w Lublinie, *Stan wdrażania...*, s. 33.

¹³ Przekroczyły wówczas 340 mln zł.

¹⁴ Szerzej na ten temat: J. Śmiechowicz, *Ewolucja wydatków jednostek samorządu terytorialnego w Polsce na tle procesu decentralizacji zadań publicznych*, Difin, Warszawa 2011.

miasta raczej niewielkie i dysponujące ograniczonymi budżetami. Bardzo wysoki udział województwa samorządowego w wydatkowaniu środków unijnych w 2009 r. miał przejściowy charakter i wynikał ze szczególnej roli, jaką w tym okresie pełniło ono jako ogniwo pośredniczące w ich przekazywaniu. Środki uzyskane z UE przez samorzady w Lubelskiem pozwoliły w 2011 r. sfinansować 10,4% wydatków ogółem poniesionych przez gminy, blisko 15% wydatków powiatów ziemskich, 9% wydatków powiatów grodzkich i aż 20,6% wydatków samorządowego województwa lubelskiego¹⁵.

Głębsza analiza wydatków sfinansowanych środkami z UE przez poszczególne rodzaje JST w Lubelskiem pozwala stwierdzić, że jednostkami, które pozyskiwały środki na najbardziej różnorodnie projekty, zaspakajające potrzeby społeczności lokalnych w wielu dziedzinach były gminy. Uzyskane wsparcie finansowe wykorzystywały one na pokrycie kosztów realizacji zadań przede wszystkim z dziedziny rolnictwa, gospodarki komunalnej, transportu oraz edukacji.

Tabela 2. Główne kierunki wydatków sfinansowanych przez gminy środkami pomocy z UE w latach 2007–2011 w %

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Rolnictwo i łowiectwo	16,3	16,4	13,9	25,2	26,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	20,0	5,6	11,9	16,8	19,2
Transport i łączność	10,2	15,5	30,4	19,8	12,1
Edukacja	27,2	13,1	9,4	10,3	11,3
Pomoc i polityka społeczna	0,7	15,8	15,1	14,2	11,2
Kultura fizyczna i sport	9,6	29,2	10,0	6,2	5,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	10,1	1,7	5,2	5,9	5,2

Źródło: Jak w tab. 1.

Główne kierunki wykorzystania funduszy unijnych w powiatach i miastach na prawach powiatu Lubelskiego były w latach 2007–2011 zbieżne. Przeważającą część uzyskanej przez siebie pomocy wykorzystywały na poprawę infrastruktury transportowej. Podobnie wysoki udział w przypadku obu tych typów jednostek wykazywały wydatki na zadania z zakresu pomocy i polityki społecznej oraz edukacji.

Poza podobieństwami w zakresie wykorzystania otrzymanych z Unii środków między powiatami ziemskimi i grodzkimi wystąpiły też pewne różnice wynikające ze specyfiki tych jednostek. O ile te pierwsze kierowały znaczną ich część na rolnictwo (w 2008 r. nawet 35%), to dla miast na prawach powiatu dziedziną, na którą otrzymano znaczne fundusze była kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Prawidłowość powyższa wynikała nie tylko z większego zaangażowania powiatów grodzkich w świadczenie różnorodnych usług i prowadzenia licznych

¹⁵ Obliczenia własne na podstawie danych uzyskanych z RIO w Lublinie.

Tabela 3. Główne kierunki wydatków sfinansowanych przez powiaty środkami pomocy z UE w latach 2007–2011 w %

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Transport i łączność	47,0	25,4	36,0	56,1	55,3
Pomoc i polityka społeczna	4,8	18,3	31,2	5,6	15,6
Edukacja	16,6	16,0	6,4	5,2	12,2
Rolnictwo i łowiectwo	12,0	34,9	17,5	3,3	3,7

Źródło: Jak w tab. 1.

placówek kulturalnych, ale również z faktu, że Lublin i Zamość to miasta posiadające liczne zabytki, na których renowację uzyskano wysokie dofinansowanie z UE.

Tabela 4. Główne kierunki wydatków sfinansowanych przez miasta na prawach powiatu środkami pomocy z UE w latach 2007–2011 w %

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Transport i łączność	55,2	8,8	38,2	36,6	54,3
Pomoc i polityka społeczna	5,0	48,1	17,6	19,7	15,6
Edukacja	3,7	1,4	12,3	6,9	12,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	21,6	21,7	12,1	15,3	0,1

Źródło: Jak w tab. 1.

Na tle zaprezentowanych wcześniej jednostek samorządowe województwo lubelskie wykazywało cechy odmienne. Wśród dziedzin, na które wydatkowało najwięcej środków pozyskanych z Unii, znalazło się przetwórstwo przemysłowe. Województwo wprawdzie, podobnie jak pozostałe typy samorządu, przeznaczyło znaczne kwoty na transport i pomoc społeczną, ale w przypadku tej ostatniej dziedziny – udział nakładów na nią przeznaczonych w ogólnej puli środków pomocowych – był o wiele wyższy.

Tabela 5. Główne kierunki wydatków sfinansowanych przez województwo lubelskie środkami pomocy z UE w latach 2007–2011 w %

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Przetwórstwo przemysłowe	24,0	26,0	47,6	9,4	6,3
Pomoc i polityka społeczna	40,6	54,4	23,2	7,0	5,0
Transport i łączność	0,3	0,0	14,6	38,1	48,4
Administracja publiczna	5,8	15,0	4,0	16,9	10,7
Rolnictwo i łowiectwo	21,6	4,6	0,7	14,7	15,8

Źródło: Jak w tab. 1.

Dla samorządowego województwa lubelskiego charakterystyczny był także wysoki udział wydatków na administrację publiczną oraz rolnictwo w wydatkach ogółem pokrytych środkami unijnymi.

Przeważająca część pozyskanych przez samorządy w Lubelskiem funduszy z UE wykorzystana została na pokrycie kosztów związanych z prowadzonymi przez samorządy inwestycjami, a tendencja ta pogłębia się od 2009 r. Środki pomocowe z UE stopniowo stawały się coraz ważniejszym ich źródłem w badanym okresie. W 2011 r. pokryto nimi 35% wydatków tego rodzaju w gminach, 37% – w województwie samorządowym, 42% – w miastach na prawach powiatu i aż 50% w powiatach ziemskich.

Tabela 6. Udział wydatków inwestycyjnych sfinansowanych środkami z UE w wydatkach ogółem pokrytych tymi środkami w latach 2007–2011 w %

Jednostka	2007	2008	2009	2010	2011
Gminy	69,8	70,4	76,0	85,2	83,7
Powiaty	67,0	57,1	45,8	76,6	79,0
Miasta na pr. powiatu	89,1	35,5	78,3	73,3	87,7
Województwo	29,5	8,6	51,0	56,2	70,5
Średnio	61,9	41,5	57,6	78,0	81,3

Źródło: Jak w tab. 1.

Faktem jednak jest, że zarówno ich wielkość, jak i udział w wydatkach prorozwojowych samorządów podlegał silnym fluktuacjom, a jednostki te deklarowały, że bez wsparcia z Unii również realizowałyby inwestycje, prawdopodobnie jednak w węższym zakresie, w wolniejszym tempie i przy użyciu tańszych, mniej zaawansowanych technologii.

Poza przedsięwzięciami inwestycyjnymi JST (zwłaszcza województwo, a w niektórych latach również powiaty grodzkie i ziemskie) realizowały także tzw. projekty „miękkie”, których głównym źródłem finansowania jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Służyły one głównie jakości systemu oświaty, promocji i integracji społecznej oraz zmianie kwalifikacji i podnoszeniu poziomu wykształcenia¹⁶.

Zakończenie

Bezzwrotna pomoc, jaką JST województwa lubelskiego pozyskały z UE stanowiła dla nich ogromne wsparcie finansowe. Wykorzystywano je w pierwszej kolejności do pokrycia wydatków inwestycyjnych, dzięki czemu znacząco poprawił się stan infrastruktury społecznej i technicznej w Lubelskiem. Dziedziny, na które samorządy przeznaczyły w latach 2007–2011 najwięcej nakładów z pozyskanej puli środków były zdeterminowane z jednej strony polityką Unii i warunkami przyznawania pomocy, z drugiej zaś potrzebami jednostek i charakterem zadań wykonywanych przez poszczególne szczeble struktury samorządowej.

¹⁶ J. Węclawski, *op. cit.*, s. 27.

Z tego powodu w strukturze wydatków finansowanych środkami pomocowymi istotne miejsce we wszystkich typach samorządu zajmowały transport, pomoc społeczna i edukacja. Dla każdego z nich można też było wskazać cechy charakterystyczne, jak na przykład wysoki udział wydatków na gospodarkę komunalną w gminach. Mimo istotnej roli, jaką środki unijne odgrywają w finansowaniu zadań samorządu w Lubelskiem i wielu korzyści dla jego gospodarki płynących z ich absorpcji, stwierdzić należy, że podstawowy cel prowadzonej przez Unię polityki spójności, tj. wyrównywanie dysproporcji rozwojowych między regionami i wzmocnianie ich konkurencyjności, nie jest realizowany w zadowalającym stopniu. O środki unijne najaktywniej zabiegają i najwięcej ich uzyskują samorządy zamożne, tj. metropolie, miasta oraz silne centra rozwoju, co w konsekwencji jest powodem zwiększania dystansu między liderami (jakimi w województwie lubelskim są m.in. Lublin, Zamość, Krasnystaw, Janów Lubelski, Biłgoraj, powiaty lubelski, bialski, łukowski, a w skali kraju – województwa mazowiecki i dolnośląskie) a słabszymi ekonomicznie jednostkami i wręcz całymi regionami, do których w naszym kraju zalicza się całe województwo lubelskie¹⁷. W ocenie samorządów niski poziom dochodów, skomplikowana dokumentacja konkursowa, procedury oceny wniosków to jedne z najważniejszych barier stojących na przeszkodzie zwiększeniu absorpcji środków z UE¹⁸.

Bibliografia

- Famulska T. (red.), *Gospodarka finansowa samorządu terytorialnego w warunkach integracji europejskiej*, Wyd. AE w Katowicach, Katowice 2009.
- Kornberger-Sokołowska E., Zdanukiewicz J., Cieślak R., *Jednostki samorządu terytorialnego jako beneficjenci środków europejskich*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010.
- Ocena postępów Polski w zakresie spójności z Unią Europejską. Raport 2007*, MRR, Warszawa 2007.
- Polska i jej fundusze 2007–2013. 2004–2006*, MRR, Warszawa 2009.
- Stan wdrożenia Programów Operacyjnych w Województwie Lubelskim w latach 2007–2013. Raport*, ROFE, UMWL w Lublinie, Lublin, kwiecień 2012 r.
- Śmiechowicz J., *Ewolucja wydatków jednostek samorządu terytorialnego w Polsce na tle procesu decentralizacji zadań publicznych*, Difin, Warszawa 2011.
- Węclawski J., Misterek W. (red.), *Uwarunkowania wykorzystania Funduszy Unii Europejskiej przez jednostki samorządu terytorialnego w województwie lubelskim*, Difin, Warszawa 2011.
- Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami Unii. Raport 2010*, MRR, Warszawa 2010.

¹⁷ Por.: *Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami Unii. Raport 2010*, MRR, Warszawa 2010, s. 7.

¹⁸ J. Węclawski, *op. cit.*, s. 100 i nast.